

מסורת הש"ס

א) [מספחת פ"ה ה"ט ע"ש] ט [למנן יט:] ג) [שס, ד] ודף י: ד"ה הוא דקנא, ט) ונע"מ תוס' צ"ב ת. ד"ה אפסל, ו) [שס איתא אפס, ו] נהאש ש"ל שיתא וכן תתחלת הדיוט, רש"י, ח) [שס וכן דיומא ט:] איתא משום שנתא ע"ש גמ' ד"ה שיתא, ט) מ"ד מ"ה, י) ונע"מ תוס' שנת עט: ד"ה קלף,

לעזי רש"י

גליש [גליש.ש.] עפ"י בלוט.

מוסף תוספות

א. כמו הורמין בר לילתא (כ"ב עג.). תוס' צ"ב ת. ד"ה אפסל. ב. פי' מחצית ולמנות של הש"ה. תוס' ה"ה. ג. הורמין שם כתיבה כי הורמין דס"פ אחד ורבי ממנות (שחובא לעיל). תוס' צ"ב ת. ד"ה אפסל. ד. ולא דייקא אבו דיינא שחי תרבות. תוס' ה"ה. ה. לשון שיבתא. תוס' ה"ה. ו. אפרורי לפול ולינא בדידה. תוס' ה"ה. ז. לא אחי למספר עלייה. טעות קדמונית. ח. בשמות מובהקין. ט. ריאמור. י. ברכאות והשירי בהדיוט, מה כשהשירי בערכאות אפי' שלא בעדי מסירה אף כשהשירי בהדיוט אפי' שלא בעדי מסירה. רש"י. י. דפליגי עליה דר' עקיבא. תוס' ה"ה. יא. בהדיוט בעדי מסירה בשמות מובהקין. תוס' ה"ה. יב. אפי' בשמות שאין מובהקין ובלא עדי מסירה, ולא אחי אפרורי נפשיה, ודינא דמלכותא דינא. רש"י. יג. דאיתנה משווי לי שטרא. רש"י. יד. עדי מסירה אטו בלא עדי מסירה. רש"י. יו. ושחרורי עבדים. תוס' ה"ה. יז. בהדיוט. תוס' ה"ה. יח. קשיא לי מכדי רבא כמאן אמר לשמעתיה, כ"ה דאמר עדי מסירה, דר' מאיר בשטרא לא מחיב כלל עד דאיכא סהדי דקמיהו אחריה, ור' אלעזר לא בעי כתב שאינו יכול להודיע, שהרי שני איך חותבין לא על הנדיר המחוק ולא על הדפתרא והחכמים מבישרי ואמרי' מאן חכמים, ר"ה היא. ואיכא למימר דהכא. רש"י. יח. הלימוד של ר' יוחנן. רמב"ן. יט. מישן ודוראין קמיין, ודוראין דלמא הוא ביה תנאי ויפסיק, אבל בשטר שאין יכול להודיע ליכא למיחש לאחלוף, שעדי מסירה מכירין. רמב"ן: משא"כ בגט דלא גרילי למכתב בהו תנאין מוכרי. רש"י. קמ"ן כג: ד"ה ואמר ר"ה. כ. ופסולי. תוס' שנת עט: ד"ה קלף. כא. היינו וכו' (ו) ולא עפ"י. תוס' ה"ה. כא. אלא חשבה עפ"י. תוס' שנת עט: ד"ה קלף. כא. ראה דאשכחן דס"ת כשר בדלא אפיצין. תוס' ה"ה. כב. קרע הבא בבי (שטיקן) תיפח, בי' אל תיפח, ותינא אידך בי' תיפח, בי' אל תיפח, ולא פליגי. תוס' שנת עט: ד"ה קלף.

נשמות מובהקין. דעובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהנהו שמהתן דמו לא אחי למיסקן עלייהו דמידע דיע דעובדי כוכבים הם: **סורמין ואבדוניה בר שיבתאי ובר קידרי בני ונקים אונא.** כולם שמות דייני עובדי כוכבים הם: **ליפולוג בדידה.** בערכאות גופייהו: **אכל שמות שאין מובהקין.** נעשו כשאר שטרות של מנכר שנעשו בהדיוטות בלא ערכאות דנהו ודאי פסילי דלא קפדי לאורועי נפשייהו וחתמי שיקרא. ועל כרחיך האי נעשו בהדיוט אשאר שטרות קאמר העומדים לראיה דהתם איכא לפלוגי צין הדיוט לערכאות דאילו גגט אשה לענין כתימות הדיוט וערכאות שוין. והכי קאמר לא החכרו גיטי אשה ליפסל אלא נשמות שאין מובהקין דנעשו כשאר שטרות הנעשים בהדיוט: **ואינעוים אימא סיפא.** לא החכרו דקמני: **אפתן לגיטי ממון.** ורצנן קאמרי ליה וארישא קאי כל השטרות של ממון העולין בערכאות של עובדי כוכבים כשירין כגון שטרי מנכר וכדפרישית טעמא לעיל) דוחי קנו ליה ושטרא לשהדותא צעלמא ואי לא דיהיז וחי קמיהו לא הו מרעי נפשייהו למיכתב שטרא ולא החכרו ליפסל אלא בזמן שנעשו בהדיוט דלא קפדי לאורועי נפשייהו: **אר"ש להכמים.** סמך לגבירו דלף אלו כשרים: **לא נחלקו ר' עקיבא וחכמים.** שהן דור שהיה לפנינו: **על שטרות העולים ושחרורי עבדים:** חוץ מגיטי נשים **ל"ג ברישא דמילתיה דר' שמעון בתוספתא** אלא כסיפא דמילתיהו דרצנן גרס לא ור"ה לא נחלקו אלא **בזמן שנעשו בהדיוט שטרי עקיבא מנכירי וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים.** דכיון שנעשו בהדיוט שטרי מנכר קדימי לראיה ועליהן דסקהי עובדי כוכבים סמכין פסול דלימיר שיקרא חתום אכל גיטי נשים לאו עליהם סמכין אלא אעדי

מסירה ונשמות מובהקין קמיהו: **רצן שמעון בן גמליאל אומר אף אלו.** גיטי נשים: **כשרים במקום שאין ישראל חותמין.** כלומר אף אלו גיטי נשים שחתם מכשירין אימתי הן כשרים במקום שאין ישראל חותמין בעיר שאין העובדי כוכבים מניחין את ישראל לתתם דכיון שאין ישראל חותמין באתה העיר הכל יודעין שהם עובדי כוכבים ואין סומכין עליהם ומסר ליה מיהליה בעדים ישראל: **אכל במקום שישאל חותמין.** אע"פ ששמות הללו מובהקין דעובדי כוכבים הן פסולין דאי מכשרת בני אתי לאכשורי בשמות מובהקין: **לגורו מקום שאין ישראל חותמין.** כי היכי גזר שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין: **סבר לאכשורי. שאר שטרות: בנינופיה דארמאי.** שאין ערכאות: **שטרא פרסאה.** ששאריות כלשון פרקי וחתמו פרסיים הדיוטות עליו: **והא לא ידעו.** העדים שמסרו בפניהם: **למיקרי.** ולא ידעו מאי ניהו והיכי מסהדי לאחר זמן עלה דמילתא: **שאינו יכול לויץ.** שהיה הקלף מתוקן בפעלים בשעת עיבודו שפשוט אותו שחור ושוב אין אדם עושה זה מתקן וחוזר וכותב עליו מפני שהוא יכיר. וקלפי פרסיים אינם מעבדים בעפלין שקורין גל"ש ואדם יכול למחוק כתבו ומניח חתימת העדים וכותב למעלה ממון הרבה: **מענינו של שטר בשיטה אחרונה.** כדארמאי' בגט פשוט (צ"ב דף קסא): וקנינא מן פלוני לכל מה דכתוב ומפורש לעיל: **בדמהדר.** שמוחזר בשיטה אחרונה: **לום ליה קלא.** לפי שאין חותמין ישראל. דסקהדי דחתימי אשטרא אינון מפקי לקלא ולפיכך אין הלוהק נפסד דאמר ליה לא הוה ידענא דמשתעבד לך וצ"פ (קמ"ד דף יט): **אמר' דאי חתימי עליה ישראל טריף ממשעבדי:** עדים

צוויי. ^א לר' אלעזר ^ב פריך דאמר בפ"ב (לקמן דף כב): דלא הכשיר ר' **בראפציץ.** משמע דבלא אפיא יכול להזדייק ^ב וא"ת והלאה אנו כותבין בקלפים שלנו דלא אפיין ^ג (שטרות) וספר תורה תפלין ומוזות ודיפתרא ^ד פסול ככולהו דכמה דוכחי ואור"ת דעביד קיד שלנו כעביד עפלים שלהם דהא קלפים שלנו אין יכולין להזדייק ^ה ועוד ^ו דהקומץ רבה (מנחות לא): **גבי ס"ת קאמר ^ז הא דאפיין הא דלא אפיין הרי שכותבין ס"ת בלא אפיין והיינו כעביד שלנו:**

על השטר מפקי ליה קלא ואיבעי להו ללקוחות לאידהורי אבל דלא ריה ליה קלא לא ידעי לאידהורי ומשה' לא גבי ממשעבדי ואי חתמי ביה ישראל אמרינן לקמן דגבי ממשעבדי ואי ק' כיון ידעו עדי מסירה הרי הורה לפניהם ובלא האי שטרא נמי גבי בפני עדים. תשובה הני מילי מלה על פה ואי טעי' למחר וליומא אחורא פריעתין נאמן אבל עכשיו כל זמן שהשטר בידו אינו נאמן לומר פריעתי ואע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פריעתין משום דאף ^ה שטרך בידו מאי בעי ודלא כר"י וז"ל דאמר התם כיון דמלה על פה אי טעין ואמר פריעתי נאמן ^א והא הכא דאפיין דלא גבי אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פריעתי תניא גיטין האגין ממדינת חיים ועדים חותמים עליהן אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשרים שרוב ישראל שבוה"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים:

המביא גט פרק ראשון גיטין

יא.

הורמין. צנו"ג גר"ת דלא מסקי ישראל הכי דהורמין הוא שם שטן ושד ^א אכל הורמין צוויין הוא לשבח צפ' אחד דיני ממונות (פאהדק דף לו). מפלגא דידך ולעיל דהורמין ולתחת דהורמין ^ב הראשון צוויין והשני צנו"ג ורש"י גרים תרוייהו צוויין אלא בשני גרים דהורמין ואיפסא הורמין (צ"ב דף ט). מפרש ר"ת מן מלת המקום דליפסל לשון מן כמו אפריון נמטייה כו' (צ"מ דף קט. וסס) ^ג ולא כרש"י דפירש בפרק שני דנדה (דף כ): דיופי של שדים היו להם:

אבדיינא. הכל שם אחד ^ד דאבו שם ישראל בהשוכר את הפועלים (צ"מ דף קג: ^ה) אצו אפקיד כימנא צי רוינא: **שבתאי.** גרסי' דשנתי שם ישראל הוא בכמה מקומות אכל ^ו שבתאי ^ז הוא רוח רעה כדאמר בפרק כל הנשזר (חולין דף קז: ^ח):

במאי. רבנן דשני דשני שם ישראל כדאמר שקדושין (דף ע:) צני צרמות רוחיה לא קביל גיטא דסירותא שהיה עבד והיה מחזיק עמלו בישראל: **פפ"ג ולינא בדידה.** ואם תאמר דרצנא ^א תיקשי ליה גופא דמתני' למה פסלו בהדיוט כיון דליכא עדי מסירה ושמות מובהקין ^ב וי"ל דגורנין בהדיוט גיטי נשים אטו שאר שטרות דפסלי בהדיוט אף ^ג בעדי מסירה דלמא אחי להכשיר בלא עדי מסירה כמו בערכאות ^ד אע"ג דבסמך אפילו רצנן ^ה דפסלי שאר שטרות בהדיוט בעדי מסירה מכשירין גיטי נשים ^ו ולא גורנין אטו שטרות מ"מ לא היה יכול הגמרא לעשות קושא מזה דילמא תנא דמתניתין גזר:

נעשה כמי שנעשו בהדיוט ובפסלים. פירוש בשאר שטרות שנעשו בהדיוט דפסילי אפי' בשמות מובהקין ועדי מסירה שלא יצא להכשיר בלא עדי מסירה כמו בערכאות דאי חו שום הכשר בהדיוט אפילו בעדי מסירה יצא לטעות ולומר דאין חילוק צין ערכאות להדיוט וכשר בכל מקום בלא עדי מסירה: **לא נחלקו ר"ע וחכמים ע"ב ב"ה השטרות כו'.** פירוש כל השטרות העולים בערכאות אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים האי כי דיניה והאי כי דיניה שאר שטרות בכל ענין ^א גיטי נשים ושחרורי עבדים בעדי מסירה ושמות מובהקין לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט פירוש בשמות מובהקין ובעדי מסירה ^ב דר' עקיבא מכשיר ולא גזר יצא להכשיר אף בלא עדי מסירה אטו ערכאות וחכמים פוסלין בשאר שטרות דגורנין ^ג חוץ מגיטי נשים ^ד דשאר שטרות דכשירין בערכאות בלא עדי מסירה איכא למיגור ^ה אכל גיטי נשים אפי' בערכאות לא מתכשרי אלא בעדי מסירה ליכא למיגור מדי רש"ג אומר אף אלו כשירין כו' כלומר אף גיטי נשים אין כשירין אלא במקום שאין ישראל חותמין פירוש שאין מניחין ישראל לתתם דלא יצא לטעות לומר שהן ישראל ופריך מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור פירוש כיון דמכתבין ישראל חותמין גורת שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין אסן כן מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו מקום שחותמין אע"פ דהוי כעין גזירה לגזירה מ"מ מיסתבר למקשה כיון דחיישין כולי האי להא נמי הוה לן למיחש כן נראה לר"י לפרש שטיה זו:

רש"ג אומר כו'. משמע הכא דסבר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרמי והק' ה"ר אפרים דבפרק גט פשוט (צ"ב ד' קסט): **גבי הבא לידון בשטר ובחזקה משמע דסבירא ליה דעדי חתימה כרמי ואור"י דדוקא בגיטין סבר כרבי אלעזר ולא בשאר שטרות כגון אמוראי דפרק בנרל (לקמן דף פו: ^א)** **דלא בעינן דבת שאינו יבול** אלעזר דבר שיכול להזדייק אלא בגיטין דוקא ולא בשאר שטרות ^ב: **עדים**

הרי ישראל אמרינן לקמן דגבי ממשעבדי ואי חתמי ביה ישראל אמרינן לקמן דגבי ממשעבדי ואי ק' כיון ידעו עדי מסירה הרי הורה לפניהם ובלא האי שטרא נמי גבי בפני עדים. תשובה הני מילי מלה על פה ואי טעי' למחר וליומא אחורא פריעתין נאמן אבל עכשיו כל זמן שהשטר בידו אינו נאמן לומר פריעתי ואע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פריעתין משום דאף ^ה שטרך בידו מאי בעי ודלא כר"י וז"ל דאמר התם כיון דמלה על פה אי טעין ואמר פריעתי נאמן ^א והא הכא דאפיין דלא גבי אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פריעתי תניא גיטין האגין ממדינת חיים ועדים חותמים עליהן אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשרים שרוב ישראל שבוה"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים:

עין משפט גר מצוה

בב א מיי פכ"ז מהל' מלוה ולוה הלכה א' [ב] פסג עשין ד' טו"ש"ע חורמין ס"י חס סעי' א: **בב ב מיי טו"ש"ע** שפי: **ג מיי פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה הן:**

פסקי ר"ד

ליה לגיטא קמיהו ומהדר הכא במאי עסקינן בשמות מובהקים פי' שמות ידועים שהם של עובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהני שמותא דהו לא אחי למיסקן עלייהו ומידע דיע דעובדי כוכבים ינחיו: אבל שמות שאין מובהקין לא. אחתה לא הוכרחי אלא בזמן שנעשו בהדיוט לפלוג בדידה וליתני ברי"א בשמות מובהקין אבל [בשמות] שאין מובהקין לא היק ברי"א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין נעשו כמו שנעשו בהדיוט ופסולין ואי ק' כיון דסופרי ישראל כתבו ובעדי מסירה של ישראל מסרו מ"ש הדיוטות מטרות של עובדי כוכבים י"ל משום גט מעושה הוא דתנן בשלהי מעושה גט מעושה בעובדי כוכבים פסול ובישראל כשר והעובדי כוכבים חובטים אותו ואמר' לו עשה מה שישאל אומר לך הילכך בערכאות של עובדי כוכבים דלא חשידי לקבול וחדא לא בעדי אפי' דינא ולא מעשי אגיטא בלא דיני דהין שידורו חכמי ישראל כשרים וליכא למיחש לגט מעושה אבל הדיוטות דחשדי לקבל שורדא ולא עבדי דינא וכופים לגרש בלא הסכמת חכמי ישראל פסול דלמא מעושה הוא ומשום גזירה זו הן פסולין כל גיטין הנעשין בפניהן איבעי' תימא סיפא אתאן לגיטי ממון. וה"ק לא הוכרחי גיטי ממון דפסולין אלא בזמן שנעשו בהדיוט פי' דמקבלי שורדא ומשהדי שורדא ולא ר"ש קאמר אלא ארישא קאי וה"ק קא"ל דדוקא שטרות העולים בערכאות של עובדי כוכבים כשרים אבל לפני הדיוטות של עובדי כוכבים פסול וכיון דאריקנן ר"ש כ"י אלעזר הלכתא כותיה דהא ק"ל כ"י אלעזר בגיטין: רבינא סבר לאכשורי שטרא א"ל שטרא ארישא קאי דמסירה ביה ליה באפי סהדי מגבינן ביה מבני חרי פי' כתוב היה בלשון פרס וחתום בעדים פרסיים ומסרי הלוה למלוה בפני עדי ישראל כיון דאיכא עדי מסירה מבניין ביה עדי מסירה מבניין ביה למלוה מבני חרי דלוה ולא ממשעבדי והא לא ידעי למקרי פי' עדי מסירה ומה יעידו בדריעין: והא בעינא כתב שאינו יכול להודיע וליכא בדפסיין: והא בעינא שיחזור מענינו שטר בשיטה אחרונה בדמהדר אפי' לא יאילו קלא פי' שריעם החתומים

ה) נראה דל"ל דלף בשטר כה דלעזי גובה ממשעבדי יכול לטעון בשטר כרבי י"י. (ז) דלף בשטר כה יכול לטעון שטרך וכו'. (ז) תוס' בתבועת כלל. ד"ה הויא.